

(ร่างคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

ภาคผนวกของกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่างๆ

ระหว่างรัฐบาลแห่งประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่ง

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี

กรุงกัวลาลัมเปอร์ วันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548)

ข้อ 1

พิธีการศุลกากร

เป็นที่ยอมรับว่าความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้มีอำนาจด้านศุลกากรเป็นปัจจัยสำคัญในการอำนวยความสะดวกต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศ นโยบายและกระบวนการของของแต่ละประเทศ กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) แลกเปลี่ยนทักษะความรู้ในการปรับปรุงพิธีการศุลกากรให้มีประสิทธิภาพและสะดวกขึ้น
- (บี) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เกี่ยวข้องกับพิธีการศุลกากร การบังคับใช้ และเทคนิคการบริหารความเสี่ยง โดยยกเว้นข้อมูลที่เป็นความลับ
- (ซี) อำนวยความสะดวกกับความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับปรุงระบบการกำกับดูแลและระบบการตรวจสอบในพิธีการศุลกากร และ
- (ดี) ทำให้มั่นใจตามที่กลุ่มประเทศภาคีเห็นสมควร ว่ากฎหมายและระเบียบข้อบังคับด้านศุลกากรได้รับการพิมพ์โฆษณาและให้ประชาชนสามารถเข้าถึง และมีการแลกเปลี่ยนพิธีการศุลกากรของตนระหว่างจุดติดต่อด้านศุลกากร เมื่อจำเป็น

ข้อ 2

การส่งเสริมการค้าและการลงทุน

1. กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมกิจกรรมด้านการค้าและการลงทุนโดยผ่านทางหน่วยงานของรัฐบาล และ/หรือ องค์กรอื่นๆ
2. ความร่วมมือดังกล่าวจะต้องรวมถึง

- (เอ) การเริ่มดำเนินการการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์อาเซียน-เกาหลีในเกาหลี
- (บี) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการค้าและการลงทุน เช่น งานส่งเสริมการค้าและการลงทุน การสัมมนาและประชุมทางธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ และการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (การจับคู่ทางธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์) และ
- (ซี) การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาระบบกฎหมาย โดยเฉพาะแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ผ่านทางแผนงานฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพและการสัมมนาร่วมกันเพื่อเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ในการใช้วิชาชีพกฎหมาย และการดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าและการลงทุน

ข้อ 3

วิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง

1. เป็นที่ยอมรับในบทบาทที่สำคัญของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “เอส เอ็ม อี”) ในการรักษาระดับการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจของประเทศภาคีแต่ละฝ่าย กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเอส เอ็ม อีอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานของกลุ่มประเทศภาคีที่เกี่ยวข้อง
2. ความร่วมมือดังกล่าวจะต้องรวมถึง
 - (เอ) การสร้างโอกาสการสร้างเครือข่ายสำหรับ เอส เอ็ม อี ของกลุ่มประเทศภาคีเพื่ออำนวยความสะดวกความร่วมมือ และ/หรือการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด เช่น ในสาขาที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านการจัดการ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การปรับปรุงคุณภาพสินค้า การเชื่อมของห่วงโซ่อุปทาน เทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงเงินทุน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค
 - (บี) การอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายการลงทุนของ เอส เอ็ม อีของเกาหลีในประเทศสมาชิกอาเซียนและในทางกลับกัน และ
 - (ซี) การสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้หรือ ประสาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการพัฒนานโยบายและแผนงานเกี่ยวกับ เอส เอ็ม อี

ข้อ 4

การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เป็นที่ยอมรับว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งที่ยั่งยืนส่วนมากขึ้นอยู่กับความรู้และทักษะของประชาชน กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักวิชาการ ครู นักเรียน สมาชิกสถาบันการศึกษา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์หรือด้านการศึกษา และ
- (บี) สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้หารือและร่วมมือในการยกระดับศักยภาพและทักษะของคนทำงานของกลุ่มประเทศภาคี

ข้อ 5

การท่องเที่ยว

เป็นที่ยอมรับว่าการท่องเที่ยวจะมีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกลุ่มประเทศภาคีที่ดีขึ้น และการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศภาคี กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) เสาะหาความเป็นไปได้ในการดำเนินการวิจัยร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในประเทศไทยแต่ละฝ่าย รวมทั้งพิจารณาจัดตั้งความเชื่อมโยงและเครือข่ายระหว่างเว็บไซต์ในประเทศสมาชิกอาเซียนและเกาหลี
- (บี) สนับสนุนให้หน่วยงานการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศภาคีส่งเสริมความร่วมมือเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการศึกษาด้านการท่องเที่ยวให้แข็งแกร่งขึ้น โดยเฉพาะด้านภาษาและวัฒนธรรมเกาหลีแก่ภาคีของประเทศไทยอาเซียน เพื่อให้มั่นใจถึงการบริการที่มีคุณภาพสูงสำหรับนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีในดินแดนของประเทศไทยอาเซียน
- (ซี) ร่วมมือในการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในดินแดนของกลุ่มประเทศภาคีผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาระหว่างหน่วยงานการท่องเที่ยวและตัวแทนการท่องเที่ยวมีอาชีพในดินแดนของกลุ่มประเทศภาคี
- (ดี) ร่วมมือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในดินแดนของกลุ่มประเทศภาคี และ
- (อี) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสาขาที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 6

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป็นที่ยอมรับว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีส่วนให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศภาคีอย่างต่อเนื่องในระยะกลางและระยะยาว กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) เสาะหาแนวทางการจัดตั้งแผนงานฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (บี) พิจารณาคำเนิการ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน โดยเฉพาะในวิทยาศาสตร์ชั้นสูงในสาขาเทคโนโลยีสำคัญ เช่น เทคโนโลยีนาโน เทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีไฟฟ้า เทคโนโลยีอวกาศ เทคโนโลยีชีวภาพ และการจัดการเทคโนโลยี และความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบอื่นๆ
- (ซี) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันศึกษาวิจัยของกลุ่มประเทศภาคี และ
- (ดี) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัยและพัฒนาและอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ร่วมกัน

ข้อ 7

การบริการทางการเงิน

กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือในสาขาการบริการทางการเงิน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- (เอ) ส่งเสริมความร่วมมือและพัฒนาเกี่ยวกับการกำกับดูแล ซึ่งรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับแนวโน้มของตลาด
- (บี) อำนวยความสะดวกในการพัฒนาตลาดและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน ซึ่งรวมถึงตลาดทุน
- (ซี) ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคสำหรับทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง
- (ดี) ช่วยเหลือในการลดผลกระทบในทางลบจากการเปิดเสรีการบริการด้านการเงิน และ
- (อี) สร้างขีดความสามารถในการพัฒนาตลาดทุน

ข้อ 8

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1. เป็นที่ยอมรับถึงการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ไอ ซี ที”) และของการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้าน ไอ ซี ที ทั้งในบริบทภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการนำของภาคเอกชน กลุ่มประเทศภาคีจะต้องให้ร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาด้าน ไอ ซี ที และการบริการที่เกี่ยวข้องกับไอ ซี ที โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มประเทศภาคีในการนำใช้ไอ ซี ที
2. ความร่วมมือดังกล่าวจะต้องรวมถึง
 - (เอ) การส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
 - (บี) การส่งเสริมการใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับ ไอ ซี ที ของผู้บริโภค ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงบริการที่เกิดขึ้นมาใหม่และโครงการในยุคน้ำ
 - (ซี) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ ไอ ซี ที
 - (ดี) การดำเนินโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาร่วมกัน และ
 - (อี) การส่งเสริมความพยายามในการกำจัดขยะจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
3. รูปแบบของความร่วมมืออาจรวมถึง
 - (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อมูลและทักษะความรู้เกี่ยวกับนโยบายด้าน ไอ ซี ที การสร้างบริการที่เกี่ยวข้องกับ ไอ ซี ที การให้บริการของรัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาเนื้อหาสาระ ความปลอดภัยของเครือข่าย และการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัว
 - (บี) การดำเนินความร่วมมือทางวิชาการในสาขาต่างๆ เช่น โครงสร้างโครงข่าย อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์และมัลติมีเดีย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง ไอ ซี ที
 - (ซี) การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการลงทุนโดยวิสาหกิจเอกชนและ/หรือของรัฐในอุตสาหกรรมไอ ซี ที ในดินแดนของกลุ่มประเทศภาคี และ
 - (ดี) การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนาโครงการเกี่ยวกับ ไอ ซี ที

ข้อ 9

เกษตรกรรม ประมง ปศุสัตว์ สัตว์ป่า ไร่พืชสวน และป่าไม้

1. เป็นที่ยอมรับว่ายังมีโอกาสสำหรับความร่วมมือและการร่วมมือทางเทคนิคในด้านเกษตรกรรม ประมง ปศุสัตว์ สัตว์ป่า ไร่พืชสวน และป่าไม้ ซึ่งรวมถึงสาขาด้านการเกษตรกรรมป่าไม้ผสมผสานในระบบนิเวศน์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ กลุ่มประเทศภาคีจะต้องจัดตั้งความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมของกลุ่มประเทศภาคี
2. สาขาความร่วมมือจะต้องรวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง
 - (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อมูล
 - (บี) การสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - (ซี) การศึกษาวิจัยและพัฒนา ร่วม และ
 - (ดี) การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ความร่วมมือจะต้องมีรูปแบบดังต่อไปนี้
 - (เอ) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เกี่ยวกับสาขาที่ระบุในวรรค 1 ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่
 - (บี) การส่งเสริมโครงการศึกษาวิจัยร่วม
 - (ซี) การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ
 - (ดี) การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค ซึ่งรวมถึงระยะหลังการเก็บเกี่ยว
 - (อี) การจัดสัมมนา การฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติ
 - (เอฟ) การส่งเสริมการศึกษานอกสถานที่ ณ แหล่งเพาะปลูกและศูนย์การผลิตที่เกี่ยวข้อง
 - (จี) การเสริมสร้างเทคโนโลยี ขีดความสามารถ และความเชี่ยวชาญของท้องถิ่นคว้าวิจัย และ
 - (เอช) ความร่วมมือในสาขาอื่นที่อาจได้รับการระบุและตกลงกันระหว่างกลุ่มประเทศภาคี

ข้อ 10

ทรัพย์สินทางปัญญา

1. เป็นที่ยอมรับถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของทรัพย์สินทางปัญญา (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ไอ พี”) ในฐานะที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน กลุ่มประเทศภาคีจะต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในสาขา ไอ พี
2. ความร่วมมือจะต้องรวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง
 - (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสร้างและใช้ประโยชน์จาก ไอ พี
 - (บี) การแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรในแต่ละกลุ่มประเทศภาคีแต่ละฝ่ายในสาขา ไอ พี
 - (ซี) การดำเนินการสืบค้นระหว่างประเทศและการตรวจสอบเบื้องต้นระหว่างประเทศ ภายใต้สนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตรซึ่งอยู่ภายในการกำกับดูแลขององค์การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโลก โดยขึ้นอยู่กับสมาชิกภาพของประเทศภาคี
 - (ดี) การส่งเสริมการศึกษาและความตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
 - (อี) การให้ความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูล ไอ พี ให้ทันสมัย ซึ่งรวมถึงสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าในดินแดนของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และ
 - (เอฟ) การเสริมสร้างความร่วมมือที่ให้ผลประโยชน์ร่วมกันในการคุ้มครอง ไอ พี

ข้อ 11

อุตสาหกรรมสิ่งแวดล้อม

1. เป็นที่ยอมรับว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มประเทศภาคีจะต้องแสวงหาวิถีทางเพื่อส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างองค์กรของรัฐบาล อุตสาหกรรม องค์กรต่างๆ และสถาบันศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องของกลุ่มประเทศภาคี
2. เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว กลุ่มประเทศภาคีจะต้องดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานที่ได้ตกลงร่วมกัน ดังต่อไปนี้

- (เอ) ความร่วมมือในเทคโนโลยีและนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น เทคโนโลยีและนโยบายเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจกด้วยความดัน
- (บี) ความร่วมมือในการสร้างขีดความสามารถด้านสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรม และในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ของอุตสาหกรรมสิ่งแวดล้อม
- (ซี) ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนและการศึกษาของทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และ
- (ดี) ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบอื่นที่ได้ตกลงร่วมกัน

ข้อ 12

การแพร่เสียงแพร่ภาพ

1. กลุ่มประเทศภาคีเห็นว่า ความสำคัญของการแพร่เสียงแพร่ภาพในเศรษฐกิจดิจิทัลและบทบาทของการแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นหนทางสำหรับการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดนประเทศ และยอมรับว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นทั้งความท้าทายและโอกาสสำหรับกลุ่มประเทศภาคีเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว หากมีความสนใจ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและเกาหลีจะต้องพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือในสาขาการแพร่เสียงแพร่ภาพบนพื้นฐานระดับทวิภาคี
2. โดยเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่กำกับการแพร่เสียงแพร่ภาพของกลุ่มประเทศภาคี สาขาความร่วมมือจะต้องรวมถึง
 - (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางสถิติตามที่ตกลงร่วมกัน นโยบาย และกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพและส่วนเนื้อหาอื่นๆ
 - (บี) การดำเนินโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาาร่วมกันในเรื่องเทคโนโลยีการแพร่เสียงแพร่ภาพที่เกิดขึ้นใหม่
 - (ซี) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - (ดี) การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนระหว่างกันเกี่ยวกับการถ่ายทอดสัญญาณซ้ำของการแพร่เสียงแพร่ภาพตามความเหมาะสม

ข้อ 13

เทคโนโลยีการก่อสร้าง

กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันตามความเหมาะสมในสาขาดังต่อไปนี้

- (เอ) การพัฒนากำลังคนและการก่อสร้าง
- (บี) เทคโนโลยีการก่อสร้าง
- (ซี) ความร่วมมือในโครงการระหว่างประเทศ และ
- (ดี) การออกแบบการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน

ข้อ 14

มาตรฐานและการตรวจสอบและรับรอง และมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

1. เป็นที่ยอมรับในบทบาทที่สำคัญของกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบและรับรองเกี่ยวกับอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และสินค้าพืชไร่พืชสวน ในการอำนวยความสะดวกต่อการค้า กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันในสาขาต่างๆ อาทิเช่น

- (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน กฎระเบียบทางเทคนิค และกระบวนการตรวจสอบและรับรองในสาขาที่มีความสนใจร่วมกัน
- (บี) การแลกเปลี่ยนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐาน กระบวนการตรวจสอบและรับรองตามที่ได้ตกลงร่วมกัน
- (ซี) การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ในสาขาที่มีความสนใจร่วมกัน
- (ดี) การเสาะหาแนวทางบรรลุข้อตกลงและความตกลงยอมรับร่วมที่เป็นไปได้ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศภาคี
- (อี) การพัฒนาและดำเนินความร่วมมือทางวิชาการและแผนงานสร้างขีดความสามารถในเรื่องมาตรฐาน กฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐานวิชาการและการตรวจสอบและรับรอง ซึ่งรวมถึง การสัมมนา การฝึกอบรม และสิ่งที่มาด้วย การแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่และบทสนทนาเกี่ยวกับสาขาที่ตกลงกัน
- (เอฟ) การกระชับความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศภาคีในการประชุมระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องมาตรฐานและการตรวจสอบและรับรอง และการสนับสนุนการใช้มาตรฐานและแนวทางการตรวจสอบและรับรองสากลเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนากฎระเบียบทางเทคนิคของประเทศตามความเหมาะสม

- (จ) การพัฒนาเครือข่ายห้องปฏิบัติการทดสอบและการรับรองระบบงาน รวมถึงแผนงานการทดสอบระหว่างกลุ่มประเทศภาคีตามความเหมาะสม
- (เอช) การเสาะหาความช่วยเหลือทางเทคนิคในการพัฒนามาตรฐานอุตสาหกรรมในสาขาที่มีความสนใจร่วมกัน และ
- (ไอ) สาขาอื่นของความร่วมมือตามที่กลุ่มประเทศภาคีอาจจะระบุและตกลงร่วมกัน

2. เป็นที่ยอมรับในความสำคัญของมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “เอส พี เอส”) ในการลด ผลกระทบในทางลบต่อการค้าผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง สัตว์และอาหาร สินค้าพืชไร่พืชสวน กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือกันบนพื้นฐานของการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ดังต่อไปนี้

- (เอ) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเอส พี เอส
- (บี) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช
- (ซี) การปรับปรุงระบบการกระจายสินค้าและการบรรจุหีบห่อ
- (ดี) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้รับการส่งเสริมโดยวิธีต่างๆ อาทิ โดยการจัดการฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
- (อี) การพัฒนาและการส่งเสริมเทคโนโลยีใหม่ และ
- (เอฟ) สาขาอื่นของความร่วมมือตามที่กลุ่มประเทศภาคีอาจจะระบุและตกลงร่วมกัน

ข้อ 15

การทำเหมือง

เป็นที่ยอมรับว่า ความร่วมมือในสาขาการทำเหมืองจะมีส่วนในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) เสาะหาความเป็นไปได้ในการพัฒนาทรัพยากรพลังงานและทรัพยากรแร่ร่วมกัน และร่วมมือในการปรับปรุงเทคโนโลยีในการสำรวจและการแยกพลังงานและแร่ การกำจัดของเสียจากเหมือง และการฟื้นฟูเหมืองที่ปิดไปแล้ว
- (บี) สนับสนุนการพัฒนาการค้าและการลงทุนในสาขาการทำเหมือง
- (ซี) ร่วมมือในการส่งเสริมวิธีปฏิบัติในการพัฒนาด้านเหมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ภายในการจัดการอย่างยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรแร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- (ดี) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายและเทคโนโลยีการทำเหมือง
- (อี) ส่งเสริมและพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างภาคเอกชน และ

- (เอฟ) จัดการฝึกอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ โดยมุ่งให้เกิดการพัฒนา และส่งเสริมการทำเหมือง

ข้อ 16

พลังงาน

เป็นที่ยอมรับว่า ความต้องการทางพลังงานในดินแดนของกลุ่มประเทศภาคีจะเพิ่มขึ้นในอนาคตตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว กลุ่มประเทศภาคีจะต้อง

- (เอ) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน
- (บี) ร่วมมือในการพัฒนาและการใช้แหล่งพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน ยกตัวอย่างเช่น แต่ไม่จำกัดเพียงนโยบายและเทคโนโลยีก๊าซธรรมชาติอัดด้วยความดัน
- (ซี) ร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาแหล่งพลังงาน การส่งเสริมการลงทุน และการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ประหยัดพลังงาน
- (ดี) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ และ
- (อี) ส่งเสริมและพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างภาคเอกชน

ข้อ 17

ทรัพยากรธรรมชาติ

เป็นที่ยอมรับว่าการจัดการที่เหมาะสมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพจะมีส่วนในการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศกลุ่มประเทศภาคีอย่างต่อเนื่อง กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือในเรื่องต่อไปนี้

- (เอ) การพัฒนาและการใช้ประโยชน์ของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อจำลองและพยากรณ์การควบคุมและจัดการน้ำบาดาล การประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเก็บ/การกักน้ำเสีย และกิจกรรมทางอุตสาหกรรมเกษตรที่มีผลต่อคุณภาพของน้ำบาดาล และการจัดตั้งเขตรักษาหน้าบาดาล
- (บี) การพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสำรวจ การขุดเจาะ และการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพลังงานและสินแร่ การกำจัดของเสียจากเหมือง และการฟื้นฟูเหมืองที่ปิดไปแล้ว
- (ซี) กิจกรรมส่งเสริมการลงทุน และ

- (ค) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งหมด ซึ่งรวมถึง น้ำบาดาล และน้ำบนดิน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสาขา

ข้อ 18

การต่อเรือและการขนส่งทางทะเล

1. เป็นที่ยอมรับในบทบาทที่สำคัญของการขนส่งทางทะเลในทางการค้าและการพัฒนา กลุ่มประเทศภาคีจะต้องร่วมมือในสาขาการต่อเรือและการขนส่งทางทะเลโดยผ่านองค์กรที่เกี่ยวข้องของตน
2. กิจกรรมความร่วมมือดังกล่าวจะต้องรวมถึง
 - (เอ) การดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูล และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ
 - (บี) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ 19

ภาพยนตร์

1. เป็นที่ยอมรับในศักยภาพของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ว่าเป็นวิธีการส่งเสริมความเข้าใจและการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มประเทศภาคี และการพัฒนาอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมประเภทนี้ในสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศภาคี ประเทศภาคีที่มีความสนใจจะต้องพยายามส่งเสริมความร่วมมือในสาขาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ผ่านทางองค์กรที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของตน
2. ความร่วมมือจะต้องมีรูปแบบดังต่อไปนี้
 - (เอ) การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์
 - (บี) การแลกเปลี่ยนข้อมูล และ
 - (ซี) ความร่วมมือในการจัดและการเข้าร่วมเทศกาลภาพยนตร์